

Кукльовська Оксана

студентка спеціальності «Облік і оподаткування»
освітній ступінь «магістр»

Науковий керівник: **Савіцька С.І.**

канд. екон. наук, асистент кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У процесі діяльності сільськогосподарські підприємства вступають у господарські відносини з різними юридичними й фізичними особами і у результаті такої діяльності може виникати кредиторська заборгованість, яка складається із заборгованості постачальникам за одержані від них товарно-матеріальні цінності, основні засоби, виконані роботи, надані послуги. Тому правильна організація розрахунків потребує суворого додержання фінансової дисципліни, вчасної сплати боргів по зобов'язаннях і забезпечення своєчасного одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги. Дебіторська заборгованість спричинює вилучення коштів з обороту підприємств, що негативно позначається на їх фінансовому стані, а несвоєчасна сплата боргів та зобов'язань призводить до залучення в оборот коштів, які належать відповідно іншим підприємствам.

На сільськогосподарське підприємство матеріальні цінності надходять в основному від постачальників, взаємовідносини з якими регулюються на підставі договорів постачання, договорів купівлі-продажу. Матеріальні цінності можуть також надходити від підзвітних осіб в порядку закупівлі дрібними партіями за готівку.

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками здійснюють на рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”. Рахунок

балансовий, розрахунковий, пасивний, призначений для обліку поточних зобов'язань з товарних операцій. По кредиту рахунку 63 “Розрахунки 43 з постачальниками і підрядниками” відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, по дебету - її погашення, списання тощо [1].

Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками проводяться на підставі документів постачальника: накладних, рахунків фактур, актів прийнятих робіт, виконаних послуг. податкових накладних, товарно-транспортних накладних. Підставою для обліку імпортованих товарів та їх руху є документи інофірми-постачальника, транспортно-експедиційних компаній по навантажувально-розвантажувальних і транспортних послугах, документи на послуги по зберіганню товару, розрахункові документи про сплату мита, зборів і податків. По вантажній митній декларації при купівлі товару за іноземну валюту обов'язково повинна складатися довідка в бухгалтерії про наявність курсових різниць при перерахуванні заборгованості.

У розрахунках за товарно-матеріальні цінності, надані послуги і виконані роботи, а також за іншими операціями сільськогосподарськими підприємствами використовують такі основні форми безготівкових розрахунків: акцептну; акредитивну, за особистими рахунками, платіжними дорученнями, чеками, аграрними розписками, взаємозалік заборгованостей тощо. Ці форми різняться способом здійснення платежів, порядком документо обігу та рухом коштів між постачальником і покупцем, а також установами, що виконують розрахунки. Застосовувана форма розрахунків зазначається в договорі [2].

В основу розрахунків платіжними дорученнями покладено розрахунковий документ “платіжне доручення” – письмове розпорядження платника до банку, який його обслуговує, про списання з його рахунку певної суми й зарахування її на рахунок одержувача, зазначеного в дорученні. Переваги та недоліки для сторін при складанні платіжних документів, подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки для сторін при складанні платіжних документів

Переваги	Недоліки
Розрахунки платіжним дорученням	
Досить проста схема документообороту, що значно прискорює розрахунки; - Покупець має змогу попередньо перевірити якість товарів, послуг чи робіт; - Можливість використання даної форми у разі нетоварних операцій.	- Відсутність гарантій платежів для постачальників; - Постачальник потрапляє в залежність від покупця, який може зволікати з випусканням платіжного доручення.
Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями	
- Досить проста схема документообороту; - Можливість здійснювати оплату проти документів, а не проти товару, що прискорює розрахунки	- Відсутність гарантії платежу; - Неможливість попередньої перевірки якості товарів в разі проведення оплати проти документів.
Розрахунки чеками	
- Постачальник має гарантію оплати, оскільки покупець заздалегідь депонує кошти на окремому рахунку; - Покупець має право й змогу попередньо перевірити якість товару (робіт, послуг), так як чек виписують під час здійснення товарної операції; - Максимально наближені в часі поставка товару (виконання робіт, надання послуг) і момент платежу; - Можливість використання як юридичними, так і фізичними особами.	- Вилучення коштів з обігу платника (чекодавця) у зв'язку з необхідністю їх депонування; - Досить ускладнений документооборот для банків, які ще не стали членами системи електронних платежів.
Розрахунки за допомогою акредитива	
- Постачальник має гарантію оплати та своєчасність розрахунків; - Можливість проконтролювати товарну операцію, якщо умовами договору передбачено відкриття акредитива з акцептом оплатити уповноваженою особою.	- Вивільнення коштів у разі відкриття всіх видів акредитивів (крім гарантованого) з господарського обігу покупця; - У разі затримки з відкриттям акредитива постачальник не відвантажує товар, що негативно позначається на його фінансовому стані.
Розрахунки векселями	
Переваги для векселеотримувача: - банк може виконати доручення клієнта дешевше і швидше завдяки тісним зв'язкам між банками і наявності кваліфікованих кадрів; - клієнт – векселеутримувач у разі інкасування векселя не має потреби стежити за термінами подання векселів до оплати. Переваги доміцилювання векселів: - векселеутримувач має додаткову гарантію платежу; - платник за векселем не має потреби стежити за процедурою оплати векселів.	- Досить складна схема документообороту; - Нестабільність в розрахунках та складність в оцінюванні вартості векселя.
Розрахунки аграрними розписками	
Аграрна розписка передбачає визначення зобов'язання особи Аграрна розписка є обігоздатною, тобто право кредитора по ній може вільно передаватися.	- Досить складна схема документообороту.

В основу чекової форми розрахунків покладено розрахунковий чек – платіжний документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку

(чекодавця) банківській установі (банку-емітенту), яка веде його рахунок, сплатити чек отримувачеві (пред'явникові чека) зазначену в чеку суму.

При акредитивній формі розрахунків банк-емітент за дорученням свого клієнта – заявника акредитива зобов'язаний: виконати платіж третій особі (бенефіціару) за поставлений товар, виконану роботу чи надані послуги; надати повноваження іншому банку (виконавчому) здійснити цей платіж. Основою акредитивної форми розрахунків є акредитивна заява – розрахунковий документ, що являє собою письмове доручення платника банку забронювати певну суму грошей для оплати документів постачальника за відвантажений на його адресу і на певних умовах якийсь товар. Кожен акредитив призначено для розрахунків тільки з одним певним бенефіціаром, і його не можна переадресувати.

В основу вексельної форми міжгосподарських безготівкових розрахунків покладено платіжний документ – комерційний вексель. У процесі розрахунково-касового обслуговування клієнтів банки виконують такі операції з комерційними векселями: - інкасування (за дорученням векселеутримувача); - доміцилювання (за дорученням векселедавця або трасата). Інкасування векселя полягає у виконанні банком доручення клієнта - векселеутримувача стягти з боржника платіж. Усі операції, пов'язані з інкасуванням векселів, здійснюються згідно з відповідним договором, за їх виконання банк дістає комісійну винагороду. Доміцилювання векселів полягає у виконанні банком доручення клієнта – векселедавця або трасата прийняти вексель до оплати та оплатити його за рахунок довірителя. Банк у такому разі виконує функцію платника, згодою якого треба попередньо заручитися (уклавши відповідний договір).

Під аграрною розпискою розуміють товаророзпорядчий документ, який передбачає безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у цьому документі умовах. При цьому аграрні розписки використовуються у операціях з сільськогосподарською продукцією, до яких відноситься продукція рослинництва і тваринництва. сторонами аграрної розписки є боржник та кредитор. Боржник видає аграрну розписку з метою

підтвердити своє зобов'язання поставити аграрну продукцію або сплатити гроші на визначених в ній умовах. Кредитором є фізична або юридична особа, яка у обмін на аграрну розписку здійснює передбачені домовленістю з боржником дії – надає гроші, поставляє товари, послуги, виконує роботи, еквівалентні вартості застави по аграрній розписці [3].

Отже, успішна діяльність підприємства можлива за умови чіткого обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками. За умови незалежної організації аналітичного процесу забезпечується підвищення ефективності господарської діяльності в цілому, здійснення планування та контролю, а отже, процесу управління суб'єктом господарювання.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О. М. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 4. С. 26-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_4_8
2. Киян А. В. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками. Молодий вчений. 2015. № 9(1). С. 77-80. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_9\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_9(1)_19)
3. Фатенок-Ткачук А. О. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. Економічний аналіз. 2016. Т. 26(1). С. 179-187. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_26\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_26(1)_27)